

Katehetske ljetne škole

I ove je godine u posljednjem tjednu kolovoza, pred početak nove školske godine, Split bio domaćinom dvaju važnih katehetskih skupova. U organizaciji Nacionalnoga katehetskog ureda Hrvatske biskupske konferencije i u suradnji sa Zavodom za unaprjeđivanje školstva Ministarstva prosvjete i športa, od 26. do 31. kolovoza 2002. godine u prostorijama nadbiskupskoga sjemeništa održane su dvije Katehetske ljetne škole: prva tri dana za vjeroučitelje u osnovnoj školi i druga tri dana za vjeroučitelje u srednjoj školi. Riječ je o stručnim katehetskim skupovima na nacionalnoj razini, uvrštenima u katalog stručnih skupova Ministarstva prosvjete i športa, čija je temeljna svrha trajno usavršavanje vjeroučitelja u školi. Pripremu i organizaciju ovih dviju škola i ove je godine vrlo uspješno preuzeo Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije.

Ovo je već druga godina za redom kako je Katehetska ljetna škola u Splitu preustrojena u dvije zasebne škole – jednu za vjeroučitelje u osnovnoj, a drugu za vjeroučitelje u srednjoj školi, što se pokazalo vrlo dobrim i korisnim rješenjem. "Ciljani" katehetski skupovi za pojedine kategorije vjeroučitelja pomoći će da se oni još više usredotoče na konkretne teme i probleme vezane uz vjeronauk u školi. Tome su svakako pridonijele i ove dvije katehetske škole održane drugi put u ovakvoj koncepciji u Splitu. Važno je također spomenuti da je od ove godine učinjen još jedan važan organizacijski pomak. Od ove školske godine okvirna tema Katehetske ljetne škole za vjeroučitelje u osnovnoj školi u Splitu i Katehetske zimske škole u Zagrebu bit će jednaka, tako da onaj tko je sudjelovao na jednoj nema potrebe sudjelovati na drugoj školi. Time se želi obuhvatiti što veći broj vjeroučitelja i motivirati ih za aktivno sudjelovanje u programima svojega trajnog usavršavanja.

1. Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnoj školi

Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnoj školi, na kojoj je sudjelovalo više od četiri stotine vjeroučitelja iz cijele Hrvatske, održana je od 26. do 28. kolovoza 2002. godine, na okvirnu temu: *Motivacija u vjeronaučnoj nastavi*. Školu je osmislilo i pripremilo posebno Povjerenstvo pod vodstvom don Josipa Periša. Rad Katehetske ljetne škole otvorio je u ime splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Ante Jurić, nadbiskup u miru. Sudionike skupa još su pozdravili prof. Nevenka Lončarić-Jelačić u ime Zavoda za

unaprjeđivanje školstva i s. Amabilis Jurić u ime Nacionalnoga katehetskog ureda HBK.

Tema Škole o motivaciji u vjeronaučnoj nastavi, obrađena putem predavanja, rasprava i rada u skupinama, nije odabrana slučajno. Može se nekome ova tema na prvi pogled učiniti nevažnom s obzirom na mnogo važnije vjeronaučne teme, kao i konkretne potrebe i očekivanja, a nekome možda preuska da bi joj se posvetila jedna cijela Katehetska škola. Treba međutim naglasiti da je motivacija integralni dio svakog nastavnog procesa i da je, kao takvu, nijedan vjeroučitelj u školi ne može i ne smije zaobići. Nema vjeroučitelja koji neće baš na svakom satu vjeronauka, nakon molitvenog početka ili u sklopu molitve, raznovrsnim metodičkim oblicima rada pripremiti jednu vrstu motivacije učenika za nastavnu jedinicu koju će na tom satu obrađivati.

Nadalje, motivacija je još širi i složeniji problem te se ne iscrpljuje samo u konkretnoj nastavi vjeronauka kao jedna od faza nastavnog sata ili dnevne pripreme. Spomenutim praktičnim modelima motivacije nužno prethodi problem motivacije na dvostrukoj razini: motivacija samog vjeroučitelja i motivacija vjeroučenika. I upravo ova tri aspekta – motivacija vjeroučitelja, motivacija vjeroučenika i motivacija u vjeronaučnoj nastavi – sačinjavali su programsku okosnicu ovogodišnje Katehetske ljetne škole za vjeroučitelje u osnovnoj školi, na stručno teorijskoj razini kroz predavanja i rasprave i praktično izvedbenoj razini kroz rad u manjim skupinama.

Uz vrlo sadržajna predavanja, poseban doprinos u radu Katehetske ljetne škole dao je rad u skupinama, koji su pripremili i animirali po pet vjeroučitelja iz splitsko-makarske, zadarske i šibenske biskupije. U njima su vjeroučitelji na najkonkretniji način obrađivali zadanu tematiku. U prvoj je skupini provedena anketa o liku vjeroučitelja, iz koje se može jasno iščitavati stupanj motiviranosti naših vjeroučitelja danas. Tu se dobila dragocjena baza podataka na reprezentativnom uzorku od četiri stotine vjeroučitelja, koja može vrlo dobro poslužiti za temeljitiju sociološku analizu o liku i identitetu današnjih vjeroučitelja u Republici Hrvatskoj nakon jedanaest godina prisutnosti vjeronauka u školama. U drugoj su skupini sudionici analizirali kakva je percepcija vjeronaučnog sadržaja koji se nalazi u novom planu i programu od strane učenika, tj. koji ih sadržaji više motiviraju za vjeronauk, a prema kojima su manje zainteresirani. Ovi rezultati mogu biti od velike koristi u konačnoj redakciji novog plana i programa vjeronauka koja se nalazi u završnoj fazi. U trećoj skupini vjeroučitelji su na temelju predloženih nastavnih jedinica sami izrađivali konkretne modele

motivacije koji će se koristiti u svakodnevnoj nastavi vjeronauka. Velika prednost u odnosu na prošle katehetske škole bila je i u tome što su svi sudionici sudjelovali u sve tri pedagoške radionice, tako da je svatko mogao dobiti zaokruženu cjelinu o problemu motivacije vjeroučitelja, motivacije učenika i motivacije u vjeronaučnoj nastavi. To se moglo zaključiti na završnoj plenarnoj raspravi, kada su voditelji triju skupina iznijeli svoje koreferate potkrijepivši ih konkretnim rezultatima i naglascima iz rada u pedagoškim radionicama.

U svakom slučaju, obrada teme ovogodišnje Katehetske ljetne škole ukazala je na svu složenost i važnost pojma i događaja motivacije u vjeronaučnoj nastavi. Iako su se vjeroučitelji osnovnih škola u Hrvatskoj prvi put na jednom ovakvom skupu usredotočili na jednu zadanu temu, obrađenu s više aspekata na teorijskoj i praktičnoj razini, ipak se dobio dojam da motivacija nije nešto strano u "tkivu" vjeroučiteljskog rada i poslanja u školi. Predstavljena sudionicima pod različitim vidovima, motivacija kao tema sačuvala je u sebi jedinstvo vjeroučiteljskog umijeća djelovanja u nastavnom procesu. Nakon što se o motivaciji promišljalo sa psihopedagoškog aspekta, ona poprima konkretne oblike u radu vjeroučitelja, posvješćuje važnost vjeronaučnog sadržaja kod učenika, te se uz pomoć različitih metodičkih oblika rada najkonkretnije ostvaruje u vjeronaučnoj nastavi.

Bogatstvo pripremljenih materijala za rad u skupinama dodatno je "motiviralo" vjeroučitelje na ozbiljnije promišljanje o važnosti motivacije kao strukturalne sastavnice u potpunom ostvarenju jedne metodičke jedinice. Uz konkretni rad u skupinama, koji je sačinjavao glavnu okosnicu Škole, predavanja i tematske diskusije nakon predavanja, plenarna rasprava i uvijek aktualni "okrugli stol" pridonijeli su ozbiljnosti rada i sudjelovanja svih sudionika, kao i stručnosti u zaokruživanju tematskog dijela Škole, tako da se prema radnoj atmosferi cijela Škola s više od četiri stotine sudionika doimala kao jedna velika i skladna radionica. Izišao je na vidjelo cijeli niz motiva i stvaranja motivirajućih situacija za vjeroučitelje i vjeroučenike, među kojima je posebno mjesto zauzeo nadnaravni motiv, tj. duhovna svijest o vlastitom vjeroučiteljskom poslanju. Duhovno-vjerničke kvalitete vjeroučitelja i ljubav prema svom vjeroučiteljskom pozivu, potpomognute profesionalnom osposobljenošću, jasni su pokazatelji njegove nutarnje motivacije, koja je jedina sposobna motivirati učenike za vjeronauk i vjeronaučne sadržaje u školi.

2. Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u srednjoj školi

Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u srednjoj školi, na kojoj je sudjelovalo oko sto pedeset vjeroučitelja iz cijele Hrvatske, održana

je od 29. do 31. kolovoza 2002. godine, na temu: *Razrada vjeronaučnog plana i programa*. Školu je osmislilo i pripremilo posebno Povjerenstvo pod vodstvom dr. Rudija Paloša i vjeroučiteljice Mirjane Vučica. Uz već spomenute goste s prethodne Škole, sudionike skupa pozdravio je i mons. Marin Srakić, predsjednik Vijeća za katehizaciju pri HBK, a u radu Škole dijelom je sudjelovao i mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski. Budući da je ovo tek druga Katehetska ljetna škola za srednjoškolske vjeroučitelje i kao takva jedini stručni skup na nacionalnoj razini, osjeća se lagani porast broja sudionika. Trebat će međutim učiniti mnogo napora da ona zahvati veći dio srednjoškolskih vjeroučitelja.

Izbor upravo ove teme o odgojno-obrazovnom planiranju i programiranju za srednjoškolske vjeroučitelje bio je posve opravdan jer je konačno odobren i objavljen novi *Program nastave katoličkog vjeronauka za srednje škole*. Konceptija i ove Katehetske škole za srednjoškolske vjeroučitelje odvijala se putem predavanja, rasprava i posebno rada u skupinama. Održana su tri vrlo sadržajna predavanja. Najprije je predstavljen novi plan i program srednjoškolskog vjeronauka, tj. njegovi sadržajni naglasci i ostali strukturalni elementi. Zatim je održano živo i vrlo zanimljivo predavanje o obradi sakramenata u vjeronaučnom programu i drugo predavanje o komunikacijskoj osposobljenosti vjeroučitelja.

Okosnicu škole činio je rad u pet skupina, u kojima su vjeroučitelji sami razrađivali novi plan i program. Prema najnovijim naputcima Ministarstva prosvjete i športa o potrebi rasterećivanja učenika svaki je nastavnik u školi na početku školske godine obvezan napraviti godišnji operativni plan i program rada u kojemu trebaju biti detaljno razrađeni svi strukturalni elementi nastavnog plana i programa: nastavne teme, metodičke jedinice s obveznim i proširenim sadržajima, ciljevi i zadaci za učenike, metodički postupci i oblici rada, nastavna sredstva i pomagala te elementi korelacije s drugim nastavnim predmetima. Srednjoškolski su vjeroučitelji takvom koncepcijom rada došli do najkonkretnijih rezultata. Napravljen je ogledni izvedbeni (operativni) plan i program vjeronauka (skripta od 39 stranica) za sva četiri godišta i treće završno godište u strukovnim školama i podijeljen svim sudionicima. Radi se o jednom zahtjevnom i vrlo opsežnom poslu koji su petero animatora uspjeli sabrati i tablično obraditi na računalu tako da ga svaki vjeroučitelj još može osobno dorađivati i prilagoditi za školu u kojoj radi.

Škola je završila plenarnom raspravom u obliku kraćeg koreferata u kojem su iznesene bitne odrednice vjeronaučnog plana i programa, nakon čega je uslijedila vrlo živa diskusija sudionika, koja se nastavila

i za vrijeme okruglog stola, gdje se raspravljalo o najvažnijim praktičnim pitanjima i problemima vezanima uz srednjoškolski vjeronauk. Na poseban način istaknuta je potreba novih vjeronaučnih udžbenika za srednju školu koje bi konačno trebalo izraditi na temelju novoga plana i programa, jer će bez odgovarajućih udžbenika ostvarenje ovog novog plana i programa ostati osakaćeno i prepušteno prevelikoj slobodi i snalžljivosti samih vjeroučitelja.

U sklopu katehetskih ljetnih škola održane su radionice za voditelje stručnih vijeća vjeroučitelja pod vodstvom prof. Nevenke Lončarić-Jelačić. Prema napatku Ministarstva prosvjete i športa od ove školske godine započinje proces formiranja stručnih vijeća nastavnika po pojedinim predmetima na županijskim i regionalnim razinama. Stručna vijeća vjeroučitelja u pojedinim biskupijama bit će formirana na dekanatskim ili regionalnim razinama, ovisno o broju vjeroučitelja. Novoimenovani voditelji stručnih vijeća vjeroučitelja upoznati su sa svojim obvezama i zadaćama, s posebnim naglaskom na izradi operativnog plana rada u funkciji rasterećenja učenika.

Za vrijeme i jedne i druge Katehetske ljetne škole, osim radnog dijela, bilo je i drugih događanja vrijednih spomena. Početak su obilježila dva svečana euharistijska slavlja. Za vjeroučitelje u osnovnoj školi, u Solinu, u novoizgrađenoj crkvi sv. Anastazija (Staša), svečano misno slavlje predvodio je mons. Ante Jurić, nadbiskup u miru. Tom je prigodom na koncu priređen i svečani čin podjele kanonskih mandata vjeroučiteljima iz Splitsko-makarske nadbiskupije. Za vjeroučitelje u srednjoj školi, u sjemenišnoj crkvi, misno slavlje predvodio je mons. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski i predsjednik Vijeća za katehizaciju pri HBK. Osim toga, p. Božidar Nagy je u dvije večeri predstavio vjeroučiteljima slugu Božjega Ivana Merza, ususret njegovoj skoroj beatifikaciji. I na koncu, vrijedno je spomenuti da je za vrijeme obiju škola organizirana akcija dobrovoljnog darivanja krvi, na koju se odazvao znatan broj vjeroučitelja, pokazavši time kršćansku ljubav na djelu, ne pitajući kome će njihova krv zatrebati ili spasiti život.

Imajući u vidu dojmove sudionika obiju Katehetskih ljetnih škola, kao i relevantne ocjene predstavnika Ministarstva prosvjete i športa, može se zaključiti da su koncepcija i programske inovacije u organizacijskom vidu i jedne i druge škole dobar put za kvalitetnije stručno usavršavanje vjeroučitelja u Hrvatskoj. Ujedno su doprinos cjelokupnom sustavu obveznog stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika što ga organizira i provodi Zavod za unaprjeđivanje školstva Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske.

Josip Periš